

ב"ה

פרשת וישב

נִיבְרָא אֲדַנִּיּוּ פִּי ה' אֶתּוֹ
בראשית לט, ג.

מניין ידע פוטיפר – כי ה' אתו

כאשר לומדים את הפסוק^[1] "ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח" - הרי פירוש הדברים הוא בפשטות, שהקב"ה היה עם יוסף, וכתוצאה מזה היה יוסף איש מצליח.

...אמנם, כאשר באים לפסוק שלאחריו, "וירא אדוניו כי ה' אתו" - נשאלת שאלה פשוטה: מניין ידע פוטיפר שסיבת הצלחתו של יוסף היא מפני ש"ה' אתו" - פוטיפר היה שר אצל פרעה מלך מצרים, ובודאי היה עובד עבודה זרה ככל תושבי ארץ מצרים [ואף שהבן חמש למקרא לא למד עדיין מה שאמר פרעה "לא ידעתי את ה'"]^[2], מבין הוא בפשטות, שפרעה שריו ועבדיו היו עובדי עבודה זרה, ולא ידעו אודות ה'[, ואם כן, מניין ידע פוטיפר לתלות את הצלחתו של יוסף בכך "שה' אתו", לכאורה, היה צריך לתלות זאת ב"יראתם של מצרים" (ועל דרך שמצינו אצל לבן - "אלקי נחור"^[3]) ? !

בשלמא מה שכתוב בפרשת תולדות "ראו ראינו כי היה ה' עמך", אף שגם פלשתים היו עובדי עבודה זרה - הרי זה מפני שראו דבר מיוחד שהיו מוכרחים לתלותו בכך ש"ה' עמך":

בנוגע ליצחק - מסופר לפני זה^[4] "ויזרע יצחק בארץ ההיא וימצא בשנה ההיא מאה שערים ויברכהו ה'", ובפירוש רש"י: "בשנה ההיא – שהיתה שנת רעבון . . . הארץ קשה והשנה קשה". ומכיון שכן, הרי כאשר ראו פלשתים שבכל ארצם יש מכת רעבון, ואילו אצל יצחק - ישנה ברכה גדולה ביותר בצמיחת התבואה, "וימצא בשנה ההיא מאה שערים", ידעו בוודאות שהצלחה זו אינה מאלהיהם של פלשתים (דאם כן, כיצד יתכן שדוקא ארץ פלשתים היא "ארץ קשה", שיש בה מכת רעבון?! . . .), כי אם מאלקיו של יצחק, ולכן אמרו "ראו ראינו כי היה ה' עמך".

ועל דרך זה בנוגע לאברהם - מפורש לפני זה^[1] שכאשר אבימלך לקח את שרה, אזי "ויבוא אלקים אל אבימלך בחלום הלילה ויאמר לו הנך מת גוי דע כי מות תמות אתה וכל אשר לך", וגם נענש בפועל - "כי עצר עֶצֶר ה' בעד כל רחם לבית אבימלך"^[6], וכאשר אבימלך סיפר זאת לכל עבדיו - "וייראו האנשים מאד"^[7]. ומכיון שראו בעליל שמאת ה' היתה זאת - ידעו והבינו שה' עמו.

אבל בנדון דידן - אינו מובן: מניין ידע פוטיפר לתלות את הצלחתו של יוסף בכך שה' אתו - מדוע לא חשב שהצלחה זו באה לו מאלהיהם של מצרים ? !

ולכן מפרש רש"י, "וירא אדוניו כי ה' אתו - שם שמים שגור בפיו": הבן חמש למקרא למד כבר בפירוש רש"י את הביטוי "שם שמים שגור בפיו" - בקשר לדבריו של יעקב ליצחק "כי הִקְרָה ה' אֶלְקִיךָ לִפְנֵי".

ולכן, כאשר רש"י מפרש בנוגע ליוסף ש"שם שמים שגור בפיו" - מבין שפירוש הדבר, שיוסף היה רגיל לומר על כל דבר "כי הִקְרָה ה' לִפְנֵי".

ועל פי זה מובן שאין כל פלא מדוע חשב פוטיפר שהצלחתו של יוסף היא מפני ש"ה' אתו" - מכיון שיוסף היה אומר וחוזר בכל עת שהצלחתו בדבר זה הוא מפני ש"ה' אתו".

קטע משיחת ש"פ וישב, רשימת השומעים בלתי מוגה.
תו"מ ה'תשמ"ה ח"ב ע' 917.

[1] בראשית לט, ב.

[2] שמות ה. ב.

[3] בראשית לא, נג. וכפרש"י.

[4] בראשית כו, יב.

[5] בראשית כ. ג ואילך.

[6] שם, יח.

[7] שם. ח.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח זוגותו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחי
שלמה נחמ"ה, צבי"ה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה